

POSUDEK VEDOUCÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta	Ing. Eva Smetanová
Téma práce:	Úpadek řízené osoby a jeho „koncernové“ důsledky
Rozsah práce:	70 stran vlastního textu
Datum odevzdání práce:	8.11. 2022

1. Aktuálnost (novost) tématu:

Téma posuzované diplomové práce je aktuální a poskytuje prostor pro prezentování vlastních názorů na některé otevřené otázky.

I když problematika koncernového práva není monograficky zpracována, vztahuje se k ní v tuzemsku řada dílčích odborných pojednání. Naproti tomu o insolvenčních souvislostech koncernového práva pojednává v tuzemsku jen velmi omezený okruh literatury.

2. Náročnost tématu (teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování, použité metody).

Téma je odborně spíše náročnější, teoreticky je zajímavé a prakticky významné.

K použitým metodám se diplomantka vyjadřuje v úvodu práce (s. 3). Nepřímo se hlásí k deskriptivní metodě, dále k metodě analytické, srovnávací a v závěru i syntetické. Tyto metody odpovídají povaze a cíli diplomové práce.

3. Kritéria hodnocení práce:

A. Splnění cíle práce

Stanovení cíle práce: Diplomantka si stanovila za cíl *popsat a analyzovat důsledky úpadku řízené osoby na ostatní členy koncernu s důrazem na řídicí osobu a možnosti věřitelů, které jim české korporální a insolvenční právo nabízí k ochraně jejich nároků vůči upadnuvší řízené osobě*. Za klíčovou otázku v této souvislosti považuje *rozsah odpovědnosti řídicí osoby za dluhy osoby řízené* (s.2). Na tyto výchozí otázky pak navazuje formulací dílčích výzkumných témat. Názory, k nimž při zpracování své diplomové práce dospěla, shrnuje v jejím závěru. Lze konstatovat, že své relativně náročně nastavené cíle v zásadě splnila.

B. Samostatnost při zpracování tématu

Diplomantka postupovala při zpracování tématu samostatně. Základní zaměření diplomové práce a některé dílčí otázky konzultovala s vedoucí diplomové práce.

C. Logická stavba práce

Systematika práce je zvolena vhodně. Práce má logickou a přehlednou strukturu. Autorka postupuje od pojednání o obecnějších otázkách (které možná mohlo být i méně rozsáhlé) k otázkám zvláštním, vztahujícím se k vlastnímu koncernově insolvenčnímu tématu.

Systematické členění práce uvedené v jejím úvodu diplomantka ve vlastním textu dodržela.

D. Práce s literaturou (využití cizojazyčné literatury) včetně citací

Diplomantka pracovala se značně širokým okruhem odborných zdrojů. Vedle prací tuzemských komercialistů a zahraničních odborných publikací čerpala i z materiálů vydávaných mezinárodními organizacemi jako UNCITRAL nebo Světová banka. Využila též relevantní českou judikaturu (i jedno zahraničního rozhodnutí). Z jiných zdrojů zmiňuje například i přednášky odborníků na zvolenou problematiku. Na použitý pramen korektně odkazuje v souladu s citačními pravidly. K práci s odbornou literaturou lze poznamenat, že odkazy na ni jsou četné, ale autorka nepracuje s přímými citacemi odborné literatury, což je možné, ale poněkud nevyvážené. Přímě jsou citována některá soudní rozhodnutí.

E. Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)

Téma je zpracováno částečně deskriptivně. Vyvážená deskripce je jednou z legitimních metod zpracování odborného textu. Pokud jde o využití dalších metod, pak zejména druhá část obsahuje i analytické pasáže, v nichž autorka vyvozuje vlastní závěry k některým otevřeným otázkám, byť (v případech, kdy základem závěru je výklad právního textu, pracuje autorka především s teleologickou interpretací a méně už s využitím jazykového, systematického či logického výkladu). V třetí části uvádí diplomantka relevantní judikaturu a vykazuje tak dobrý přehled o ní, judikaturní závěry ale spíše jen předkládá a komentuje je jen velmi stručně. Syntetizující poznatky jsou obsaženy v závěru diplomové práce.

F. Úprava práce (text, grafy, tabulky)

K formální podobě textu nemám výhrady.

Grafy a tabulky diplomová práce neobsahuje a vztahem k jejímu zaměření to není nezbytné.

G. Jazyková a stylistická úroveň

Stylistická úroveň textu je velmi dobrá. Práce má až na výjimky i odpovídající gramatickou úroveň. Upozornit lze ale na to, že věta (včetně poznámek pod čarou, které jsou též větami) by neměla začínat číslem paragrafu, ale slovem (správně: „Ustanovení § 212 odst 1 ObčZ“, nikoli „§ 212 odst. 1 ObčZ“, jak se uvádí v poznámce pod čarou č. 37, obdobně v pozn. 56, 75 a některých dalších).

4. Případné další vyjádření k práci:

Souhrnně lze konstatovat, že uchazečka svůj diplomový úkol zvládla. Je zřejmé, že má přehled o názorech tuzemských komercialistů a též o zahraničních (nejen právních) doktrinálních přístupech, dokázala vystihnout hlavní otevřené otázky zvoleného tématu a zná trendy v oblasti preventivního řešení hrozícího úpadku v rámci koncernu (s. 54 a násl.).

Své téma umístila autorka, jak už řečeno, do širších koncepčních sociálně právních a ekonomických souvislostí (zejm. rozlišení *entity a enterprise* přístupu k obchodním korporacím a jejich seskupení). Tento širokospektrální přístup se ale na druhé straně projevil (zejména v první části diplomové práce) v definičních a pojmoslovných nepřesnostech způsobených závislostí na zdrojové angloamerické odborné literatuře. Například „podnikatelské seskupení“ a nástroje ovládnutí (s. 10) jsou vymezovány převážně ekonomicky bez přesnější (třeba paralelní) právní definice. Obdobně pracuje autorka s termínem management. Ten lze samozřejmě použít i v právním textu, mělo ale být vymezeno, v jakém právním významu se s tímto termínem pracuje. Totéž platí o vymezení úpadku na s. 18. Silně ekonomizující pohled se projevuje např. i na s. 19 a 20, kdy jsou společníci považováni za „právní vlastníky“ společnosti. Stejně tak jen ekonomicky, nikoli právně, platí, že manažeři začnou v určité specifické situaci spravovat aktiva věřitelů a nikoli již společníků (s. 20). Obdobně spíše ekonomická jsou vyjádření o přeměně společnosti na masu majetku (s. 20) či pojem „vlastníci skupiny“ (s. 23) a další. Uvedené neznamená kritiku pohledu na zvolenou problematiku v širších ekonomických souvislostech, ale směřuje k nepřesnostech v právní terminologii, která měla být v diplomové práci důsledněji respektována.

Věcně lze dále namítnout, že statutární orgán nejedná jako zástupce společníků ani před úpadkem obchodní korporace (s. 20) či, že úpadek není zásahem do vlastnické struktury obchodní korporace, neboť ta se jím (z právního pohledu) nemění. Vyjádření na s. 19 (začátek subkapitoly 1.3.2.) by měl být upřesněn tak, že řečené platí, je-li úpad řešen konkursem. Nepřesné je vyjádření na s. 24, neboť řídicí osoba dává pokyny orgánu řízené osoby, nikoli řízené osobě jako takové. Lze též podotknout, že v rámci pojednání o propíchnutí korporátního závoje (s. 13 a zřejmě i s. 69) by mělo být zřetelněji vyjádřeno, že jde o výjimečné řešení za podmínky že setrvání na majetkoprávní samostatnosti obchodní korporace by vedlo k nespravedlivému soudnímu rozhodnutí. Téma zneužití formy korporace by vydalo na samostatné odborné pojednání. Pojednání o franšíze či tollingovém financování (s. 14) není sice bez zajímavosti, je ale spíše vykoupením za rámec tématu. Drobnou námitku mám k závěru na s. 65, kde jsou metody koncernového řízení omezeny na obsazování „volených funkcí“ zaměstnanci řídicí osoby, aniž by byly uvedeny „násobné mandáty“. Se závěrem o absenci ostré hranice mezi korporačním a insolvenčním právem souhlasím (s. 23).

S některými diplomantčinými závěry lze polemizovat. Lze například položit otázku, zda má skutečně dopadat na řídicí osobu úprava § 71 odst. 3 z. o. k., jak se uvádí, resp. naznačuje na s. 26 (a též 65). Mám za to, že argumentace je složitější, neboť by se již zde měla rozlišovat „upadnuvší“ a „zdravá“ řízená obchodní společnost a současně by měla být brána v úvahu speciální úprava § 72 a násl. z. o. k. Argument větší prospěšnosti aplikace § 71 odst. 3 z. o. k. pro věřitele řízené společnosti (i když není v úpadku) a skutečnost, že se s aplikací tohoto ustanovení nepojí univerzální odpovědnost řídicí osoby za dluhy řízené obchodní společnosti, se nejeví jako dostatečný, resp. přesvědčivý. Přesnější je autorka na s. 28 a s jejím závěrem o aplikaci úpravy ručení řídicí osoby za uvedených specifických podmínek lze souhlasit. V rámci pojednání o dopadu úpadku řízené osoby na osobu řídicí měla být uvedena zmínka o možnosti aplikace sankce v podobě dorovnání schodku dle § 66 odst. 1 písm. b) z. o. k (s. 66). V pasáži věnované odkupu podílu mimostojících společníků je správně využita i aktuální judikatura. Na

straně 53 otevírá diplomantka složitou a aktuální otázku časové hranice účasti upadnuvší řízené osoby v rámci vnitrokoncernového vyrovnávání újmy.

Celkově lze konstatovat, že autorka zahrnula do své diplomové práce velmi široký okruh otázek, takže nebylo vždy možné zpracovat je ve formátu diplomové práce do hloubky. Vystihla ale řadu sporných otázek a zpravidla k nim prezentovala i vlastní názor.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Během rozpravy při obhajobě by mohly být diskutovány, kromě výše uvedených např. i některé z níže uvedených otázek:

- K jakému pojetí obchodní korporace, které prezentovala v úvodní části své diplomové práce, se autorka přiklání?
- Jaké jsou podle aktuální judikatury podmínky vzniku ručení člena voleného orgánu za dluhy společnosti (viz s. 10 shora)?
- Může diplomantka upřesnit své vyjádření na s. 16 ohledně kvalifikace ovlivnění, resp. má za to, že jde o typ seskupení? Z vyjádření to není zřejmé.
- Musí být všechny obchodní korporace, které jsou součástí podnikatelského seskupení současně řízenými osobami? A který faktor umožní „vykreslit“ hranice koncernu?
- Může vzniknout koncern mezi nepodnikající řídicí osobou a jednou ovládanou podnikající obchodní korporací? (s. 17)
- Jaká pravidla insolvenčního práva se aplikují na chování členů volených orgánů (autorka používá termín „manažerů“) za dobré ekonomické situace (s. 23)?
- Jaký význam má koncernová deklarace pro kvalifikaci řídicí osoby jako stínového vedoucího (s. 26)?
- Za diskusní a otevřené považuji i závěry o řídicí osobě jako faktickém a stínovém vedoucím prezentované v textu a pak i v závěru na s. 65.

6. Závěr

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě, neboť splňuje předepsané předpoklady. Klasifikace se může pohybovat mezi „velmi dobře“ a „dobře“ v závislosti na tom, zda hodnotící závěr bude či nebude akceptovat autorčin místy převažující ekonomizující náhled a s ním spojené právní nepřesnosti. Vzhledem k náročnosti tématu, do něhož autorka zahrnula nejen hmotněprávní koncernové a insolvenční otázky, ale i otázky procesně právní, včetně návrhů předkládaných UNICTAL, absenci souhrnnějšího monografického zpracování tématu v tuzemské odborné literatuře, rozsahu prostudovaných podkladů a schopnosti formulovat i vlastní, byť diskusní závěry, předběžně navrhuji hodnotit posuzovanou diplomovou práci známkou „velmi dobře“ s tím, že konečné hodnocení bude záviset i na vystoupení diplomantky při obhajobě.

V Praze dne 10. ledna 2023

prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.
vedoucí diplomové práce